

Posudek – Zemské brány: Neprávem opomíjený fenomén Čech a Moravy doby knížecí

Autor předloženou práci o zemských branách v době knížecí obhajoval na FF MU jako bakalářskou. Rád bych podotkl, že se jedná se o téma pro bakalářskou práci velice obtížné, zvláště pak při snaze přistoupit k látce synteticky, nicméně autor takto pojatou práci předložil a já z tohoto faktu budu ve svém posudku vycházet.

Práce je bohužel svou formou nekonzistentní a metodicky i terminologicky velmi problematická. Ani při použití poznámkového aparátu není z textu velmi často zřejmé, na základě jakých informačních zdrojů autor dochází ke svým východiskům a závěrům. Dochází ke zmatení jednotlivých informačních vrstev (údaje explicitně zachycené v archeologických/textových pramenech; údaje vyvozené na základě interpretace; údaje odborné literatury).

Dobře podchyceny nejsou ani jednotlivé tematické celky výkladu. V kapitole o geografickém vymezení „přechodových oblastí“ tak autor z čista jasna pojednává o vzniku státních útvarů či správních jednotek, apod.

K terminologii související s vymezením tématu viz např:

„Přechodová oblast“ – je myšlena problematika *hranice*, v odborné zahraniční i české literatuře hojně diskutovaná?

„Kontaktní zóny“ – jde o totéž, nebo tím má autor na mysli naopak spíše *centra* (opět viz bohatá odborná literatura).

„Geneze zemské brány“ – podle obsahu této kapitoly měl autor patrně na mysli genezi termínu a jeho dochování v písemných pramenech, nikoliv vznik fenoménu jako takového.

Při výše naznačených obtížích působí tím nepatřičněji občasná snaha o nadměrnou kategorizaci. Při současném stavu bádání jen těžko můžeme např. určovat, zda cesta do Saska byla důležitější než do Kladska, natož v podobné souvislosti mluvit o cestě hlavní či vedlejší.

S metodologickými problémy práce souvisí i ne zcela úspěšné zvládnutí dostupné odborné literatury, jakjiž oprávněně konstatovali ve

svých posudcíchvedoucí práce a její oponent (prof. Wihoda a prof. Macháček).

Vymezení samotného hlavního předmětu práce – zemských bran, je v textu následující. Zemská brána je „geograficky determinovaný správní fenomén“ nacházející se v „přechodové oblasti mezi dvěma předstátními útvary.“ Brány mají svou infrastrukturu. Tou je křižovatka cest dálkového obchodu, brod, most, příp. někdy krčma či mincovna a celnice. Nachází se zde jeden vstupní a jeden výstupní bod.

Při nedostatečných definicích termínů „předstátní útvar“ či „správní fenomén“ by takovému vymezení mohlo odpovídat lecjaké hradiště nacházející se v blízkosti brodu, či jiné mytní stanice. Opravdu se jedná o „specifický správní fenomén raně středověkých Čech a Moravy“? Pokud ano, doložení podobného tvrzení naprosto přesahuje možnosti dané práce.

Výše naznačenými obtížemi ovšem dostává zabrat i přínos práce na katalogu „zemských bran“, který představuje samotné jádro textu. Jednotlivé závěry působí v textu nevěrohodně. Na základě čeho autor vyvozuje, že brána Na Loučné je z bran na česko-moravském pomezí nestarší? Proč by v J Čechách měla být důležitou částí hranice zrovna oblast mezi hradišti u Netolic a Dvorů u Husince, proč údolí řeky Blanice? Kvůli existenci „starobylého kostela“ a dílčím nálezům mincí? Proč by tamní brána vznikla zrovna v 11. století? Žádná z těchto tvrzení nejsou v práci dostatečně zdůvodněna a podepřena údaji relevantních pozůstatků minulosti.

Mgr. Tomáš Klimek, Ph.D.

24. 3. 20